

Abstrakt v češtině

Dizertační práce zkoumá jednu z forem jazykového kontaktu v současné nizozemštině: vnitrovětné přepínání kódů mezi nizozemštinou a angličtinou (*intrasentential codeswitching*). Termínem vnitrovětné přepínání kódů se zde rozumí dvoujazyčná řečová situace, v níž mají dané jazyky gramaticky nerovnocenné role. Matriční jazyk (zde nizozemština) určuje gramatickou strukturu smíšené konstrukce, jazyk zapuštěný (zde angličtina) poskytuje elementy různé délky, jež jsou do matričního větného rámce vkládány. Pojetí přepínání kódů jako určitého druhu vkládání (inzerce) je založena na teorii Myers-Scottonové, jež je představena v inzerčním modelu *Matrix Language Frame Model* (MLF-model). Jde o strukturální model opírající se o neuro- a psycholingvistické výzkumy tvorby jazyka, jejichž výsledkem je formulace všeobecně platných gramatických hypotéz a principů, které definují morfologické a syntaktické vlastnosti smíšených vět/frází.

Práce se zabývá zapouštěním angličtiny do nizozemské větné konstrukce z hlediska gramatického. Výzkumný materiál tvoří psaný korpus složený ze 430 vět, u nichž došlo ke zmíněnému přepnutí kódů. Je proveden morfologický a syntaktický rozbor vět a jsou popsány gramatické tendence jednotlivých zapuštěných větných členů. Na základě pozorovaných jevů jsou formulovány tzv. „lokální“ hypotézy o struktuře smíšených vět a frází v korpusu. Následně práce ověřuje platnost MLF-modelu. V této souvislosti jsou nejprve srovnávány lokální hypotézy s univerzální teorií (MLF) o struktuře smíšených vět obecně. Je stanoveno, nakolik jsou pozorované gramatické jevy vyskytující se u nizozemsko-anglického přepínání kódů s tímto modelem v souladu. Dále jsou testovány tři hlavní univerzální principy, které tvoří základ MLF-modelu: 1. Princip sledu morfémů ve smíšené větě či frázi (*Morpheme Order Principle*), 2. Princip výskytu systémových morfémů (*System Morpheme Principle*), 3. Princip uniformní struktury smíšené věty či fráze (*Uniform Structure Principle*). Aplikovatelnost MLF-principů na zkoumaný jazykový pár by poskytla nový důkaz o univerzální platnosti modelu.

Analýza odhalila řadu gramatických vlastností, jež nizozemsko-anglické přepínání kódů vykazuje. Tyto se zpravidla jeví být v souladu s teoriemi formulovanými v MLF-modelu. Tři testované principy se navíc ukázaly být pro zkoumaný jazykový pár platné. Analýza korpusu potvrdila, že hypotézy formulované v MLF-modelu jsou univerzální povahy a mohou objasnit strukturu mezivětného přepínání kódů.